

Szancer, wyobraź sobie!

Wystawa czasowa Żydowskiego Muzeum Galicja w Krakowie

Jan Marcin Szancer, instalacja z prac artysty do wiersza Juliana Tuwima *Lokomotywa*,
fot. A. Steliga

*Kiedy rozżalony mizernym sukcesem wyżaliłem się Duni-
kowskiemu, ten odpowiedział spokojnie: „Bo ty będziesz
ilustratorem”.*

Obraziłem się śmiertelnie!

Jan Marcin Szancer

Żydowskie Muzeum Galicja w lipcu 2020 roku otwo-
rzyło drzwi do wyobraźni i zaprosiło w świat twórczo-
ści wybitnego polsko-żydowskiego ilustratora, Jana
Marcina Szancera. Na jego rysunkach wychowały się
pokolenia dzieci i młodzieży czytające wiersze Tuwima
i Brzechwy, przygody Pana Kleksa czy bohaterów baśni

Andersena. W historii ilustracji dziecięcej Szancer to
człowiek-instytucja – redaktor i ilustrator „Świersz-
czyka” – czasopisma dla dzieci, twórca ilustracje do
ponad 200 książek i plakatów propagandowych dla
Armii Krajowej, a po wojnie pierwszy dyrektor arty-
styczny Telewizji Polskiej, który pisał baśnie, tworzył
scenografie teatralne i filmowe. Ten rysownik wielo-
barwnych ilustracji utrzymanych w baśniowym klimacie
nie miał bajkowego życia, bo jego biografia naznaczona
jest dwiema wojnami światowymi i antyżydowskimi
represjami. Jednak najbardziej kolorowe prace powstały
w najczarniejszym okresie życia „króla ilustratorów”.

Od lat 20. XX w., Szancer przez ponad połowę stule-
cia powoływał do życia postacie i miejsca – dziwaczne,
a równocześnie – dzięki jego wyjątkowym zdolnościom
– narysowane precyzyjną linią, niezwykle dokładnie
i starannie. Muzeum wykorzystało kolorowe postacie
stworzone przez Szancera oraz baśniową aranżację
i przeniósł biografię artysty w bajkową, oniryczną
narrację. Wystawa miała uczyć i zachęcać dzieci (i nie
tylko) do korzystania z wyobraźni. Zwiedzający mogli
poczuć się jak bohaterowie baśni, osadzonej w ważnych
wydarzeniach z życia artysty. Wystawa była w całości
„dotykalna”, gdyż oprócz kilkudziesięciu rysunków Jana
Marcina Szancera, na wystawie znajdowały się także
instalacje specjalnie zaprojektowane na jej potrzeby,
a nawiązujące do twórczości autora, np. szafa z po-
dwójnym dnem, lokomotywa z gwizdkiem, czy ściana
niewidocznych strachów.

W podstawowej warstwie wystawa skierowana jest
do dzieci, ale ma również drugą linię narracyjną, prze-
znaczoną dla widzów dorosłych. Obejmuje ona opowieść
o losach Szancera oraz skomplikowane i dramatyczne
doświadczenia polskich Żydów w II połowie XX wieku.
Zatem biografia Szancera i jego prace stanowiły punkt
wyjścia do szerszej refleksji i dyskusji nad ich rolą
w rozwoju polskiej kultury i sztuki w XX wieku.

Wystawa, choć była przede wszystkim atrakcją dla
najmłodszych widzów, to sprawiła radość także tym
nieco starszym, którzy – tak jak ja – sami mogli stać
się tu bohaterami baśni.

Wystawa: Szancer, wyobraź sobie!

Miejsce: Żydowskie Muzeum Galicja, Kraków

Termin: 15 lipca 2020 – 15 lipca 2021

Kuratorzy: Paulina Banasik, Tomasz Strug

Szancer, wyobraź sobie! – wystawa czasowa Żydowskiego Muzeum Galicja w Krakowie, fragment ekspozycji, fot. A. Steliga